

Ez a pályázati anyag és a módszertani ötlet több régi projekt hatására és összeolvadásából született.

1. A legrégebbi a „**Velünk élő történelem**”.

Évek óta készítene a 8. osztályosok a második világháború utáni magyar történelem témakör tanulásakor házidolgozatként interjúkat olyan hozzátartozókkal, akik saját élményeiket mesélik el. Eleinte csak írásbeli munkák születtek, később már diktafonnal rögzített beszélgetések is. Ezeket főként az összefoglaló órán használtuk fel. A problémát az szokta jelenteni, hogy nem mindenkinek él a közvetlen környezetében szemtanú, nemhogy rokon, de még ismerős sem. Így ők önhibájukon kívül kimaradnak ebből a feladatból.

2. A másik, hasonlóan régóta alkalmazott módszer a „**Személyes történelem**” sajátosan értelmezett változata, amikor valós történelmi tények alapján egyes szám első személyben beszélünk az adott történelmi szereplőről, netán áthelyezzük saját korunkba. Ennek a módszernek számtalan változatát műveljük a 4 év alatt: athéni és spártai gyerekek leveleznek egymással, kortársak facebook-profilját készítjük el, kortesbeszédet írunk, prospektust szerkesztünk egy dualizmus kori utazási iroda nevében, újságot állítunk össze ... általában nagy lelkesedéssel.

3. Az idei tanévben a „**Horváth Mihály**” **történelemverseny** keretében lehetőség volt fiktív naplót készíteni egy kényszermunkatáborba elhurcolt fogoly nevében. Egyik 7. osztályos tanítványom, Lakatos Bence – szerintem – nagyszerű dolgot készített.

4. A 8. osztályosokkal éppen akkor kezdtük el Magyarország második világháború utáni történetét, de a könyvből hiányzik a tömeges elhurcolásokra (GUPVI) vonatkozó információ. Ezért felolvastam az osztálynak Bence bevezetőjét a „málenkij robotról”, amelyet ő a Hadtörténelmi Múzeum 2. világháborús kiállításának megtekintése és a verseny szervezői által megadott szakirodalom alapján egy fiktív személy nevében készített el (a szerző megnevezése nélkül), és kértem őket, készítsenek **naplót** a megadott szempontok és források segítségével. Leírhatatlan az óra ezen részének hangulata. Egyrészt a bevezető szöveg okozta döbbenet, másrészt a megkönnyebbülés, hogy a szereplő sorsa az ő kezükben van, és a lelkesedés, tervezgetés, hogy ki hogyan oldja meg a feladatot.

Így természetesen az én eredeti elképzelésem már ott helyben megváltozott: talán lesz képregény, papíralapú napló, rajzokkal illusztrált napló ... , van aki önállóan fog dolgozni, de csoportok is alakultak.

5. A pályázat írásakor végzem a „**Digitális történetmesélés**” online kurzust, ahol azt tanuljuk, hogyan készítsünk kisfilmet saját történet alapján. Ez lesz majd a **következő lépés**, amire már csak a jelen pályázat beadása után kerül sor.

Itt ér össze a sok előzmény, és veszi kezdetét az új projekt

Adott

- egy eddig kevés publicitást kapott, de nagyon **fontos történelmi esemény**,
- egy mindenkire **megragadó történet** egy általános iskolai tanuló tollából,
- egy **érdeklődő osztály**,
- egy olyan **kreativitást igénylő feladat**, amiben mindenki részt tud venni és
- egy olyan **technika**, amivel eddig még nem találkoztak.

A naplórészhez ajánlott szempontok:

- A napló legyen folytatása a bevezető szövegnek!
- A főszereplő sorsát te irányítod, de a történelmi körülményeket nem – ragaszkodj a történelmi hűséghez, valós adatokkal dolgozz! Ha valamiről nem olvastál a megadott forrásban, de szeretnél abba az irányba elmenni, beszélj meg velem!
- A bejegyzések legyenek rövidek, tükrözzék az adott helyzetet (titokban, nehéz körülmények között írja)!
- A napló egy személyes önkifejezési eszköz, egy kapaszkodó, az írásod hangulata igazodjon ehhez – használj sajátos szófordulatokat, visszatérő motívumokat (pl. a cipő)!
- Készíthetsz hozzá rajzokat is.

A naplórészhez ajánlott forrás: a Rubicon 2016/5-6. száma

A pályázathoz mellékelem Lakatos Bence dolgozatának első részét.

Fodor Hilda

Lakatos Bence 7. osztályos tanuló munkájának egy része:

„Nevem Füller István, 1927-ben születtem Békés megyében, Gyoma nevű községben, egy négygyerekes sváb család legidősebb gyermekeként. Apám jóra való cipész ember, tisztességes munkával kereste meg azt a keveset, amink volt. Anyámra maradt a ház körüli munka, az állatok gondozása, ő vezette a háztartást. A testvéreimmel korán munkára fogtak minket is.

A háború alatt megtapasztaltuk a nélkülözést, és azt, hogy származásuk miatt elhurcolják zsidó vallású szomszédainkat. Akkor még nem sejtettük, hogy ránk is hasonló sors vár!

Aztán 1945. január 2-án a kisbíró kihirdette, hogy minden 16 és 45 év közötti német férfit, valamint 18 és 30 év közötti német nőt, aki Románia, Magyarország, Jugoszlávia, Bulgária és Csehszlovákia területén tartózkodik, munkára kell irányítani. Hazaárulónak tartottak minket!

1945. január 10-én reggel 8 órakor kellett az iskolánál kétheti élelemmel, ruhával jelentkezni, akár csak a legjobb barátomnak, Wintemann Gyurinak. Azt mondták, hogy jóvátételként a németek által tönkretett utakat kell kijavítanunk Szolnok környékén. Aki ellenkezett, azt megfenyegették, hogy agyonlövik, és kiirtják az egész családját. Lovaskocsival vittek a téli hidegben, és minden lovaskocsin ült egy fegyveres orosz katona is. A nők reszkettek és sírtak a félelemtől. Bevallom nekem is sírhatnék volt, de visszatartottam, hogy erősnek tűnjek. Azt gondoltam magamban, mi bűne lehet egy korombeli fiatalnak, hogy így bánnak vele pusztán a származása miatt? Szolnok helyett Gyulára vittek minket, éreztük, hogy itt sokkal többről lesz szó, hiszen a pályaudvaron vasúti marhaszállító kocsikba tereltek. A vagon belseje üres, fagyos, élelem alig, a földön aludtunk, a vécé konzerves doboz volt. Azt hittük, hogy ennél rosszabb már nem lehet, de tévedtünk.

1945. február elején érkeztünk meg a Szovjetunióba, Dombaszék járásba. Kiszállítunk a vagonból, térdig érő hó volt, dermesztő hideg, amelyet még soha nem éreztem. Miután leszállt mindenki, terelni kezdtek minket, nem tudtuk hová, csak mentünk, mentünk. Nekem volt az egyetlen normális cipőm, az apám révén, de még nekem is fázott a lábam. Már vagy 9-10 kilométert megtettünk, amikor megláttunk egy istállószerű épületet, a szállásunkat.

A tábort dupla szögesdróttal és őrtornyokkal vették körül. Egy üres, fűtetlen helyiségbe kerültünk, ahol deszkából voltak rekeszek összeszegelve, egy ilyen fekhelyre három ember jutott. Se takaró, se semmi nem volt a deszkán. Nekem is csak egypár rongyom volt, meg az a cipő, amit még az apám készített. Voltak olyanok, akik már régebb óta itt voltak, az én egyik „deszkatársam” is ilyen volt. Azt mondta aznap lefekvéskor, hogy ő már nem mer elaludni, mert lehet, hogy nem kel fel. Másnap holtan találtam rá, a végtagjai megfagyva, a szeme nyitva volt, nem volt már rajta ruha sem, mert a többiek lelopták róla.

A reggeli sorakozónál osztottak be minket brigádokba, és ekkor mondták meg, hogy kinek, mikor, mit kell csinálnia. Engem Gyuritól külön csoportba tettek. Oroszul jól beszélő tolmácsok segítségével próbálták meggyőzni az embereket, hogy mindenkinek jó dolga lesz, lesz étel, orvosi ellátás, de az előírt normát teljesíteni kell, különben nem mehetünk haza.

Ekkor találkoztam Jóskával, aki már hetek óta itt volt, és elmondta, hogy lehet túlélni azt a borzalmat, ami itt van. Ő mesélt nekem először a négyes szabályról:

1. Soha ne panaszkodj!
2. Mindig keress valami apró örömet!
3. Mutasd meg, hogy különb vagy, mint a fogvatartóid!
4. Erősebb leszel, ha van miben megkapaszkodni, legjobb támasz az Isten!

Amikor ezt elmondta, azt is hozzátette, ezt mindig tartsam észben, és ha ő már nem élne, adjam tovább az újonnan érkezőknek. Ekkor döntöttem el, hogy a nálam lévő kis noteszbe, kapaszkodóként, naplót írok.”